

INTERVIU CU D-UL MITA CUSIZIK

Audio shi transcriptsii: Iana Mihailova

- Bună dzuã d-ne Mihailovschi, na aflãm tu casa a voastã, him oaspits a voshtsã shi va s-adrãm interviu ti lipsiturli a proiectului tsi s-realizeadzã di parti a Academiiljei machiduneascã ti shtiintsã shi artã. Prota s-va prezentats, numa a voastã, paranuma shi alanti informatsii personali!

- Tu cãrtsãli matitsi io escu Dimitri, a tuts mi shtiu ca Mita al Cusizic, di unã parti, scljeama di parti ali mami, a Mita Camburi, Barba-Camburi, di parti a tatu-nju, fendu-nju. Faptu escu anlu 1943, tu hoara Tsrevino, a escu scriat ca escu faptu Bituli, dupu trei meshi. Escu ancurunat anlu 1972 cu Caterina Steria, tora Mihailovsca, doamna a mea, shi avem dau feati, cari bãneadzã Scopia, lucreadzã Scopia. Io escu cu Visha Pedagogshca sculii, lucredz ca dascal pi hemia shi biolohgia. Feci 38 di anj tu educatsii, ca director earam 12 di anj, dupu atsea earam tu comitetlu Sveti Nicola, vãrã dau mandati, shi ashì u tricui eta tu lucru.

- Spunets nji, desi ti origina a voastã shtits di pirmitusirli a ma tricutslor membri a familiiljei icã di alti locuri shi spunets di iu easti origina a familiiljei a voastã?

- Tavedghia, di pãrintsãlji u shtiu origina, shi atsea easti mari istorii. Di dada escu di Orevitsa, di Radovish. Dada mea easti faptã anlu 1900, Orevitsa shi aclo bãnarã pãnã la anlu 1916. Cu stepsul ca nu vrea s-ducã tu Armãnnii, nu vrea s-fugã, eara internats, ti prãxeari diznãu, doi anj di dzãli eara sanctionats (казна), tu muntili Smrdesh tsi s-dzãtsi, di Conce cãtrã Strumitsa easti, shi avea mari stres. Doi anj di dzãli, yiarna, veara, eara aclo, shi dau ori ãn dzuã lipsea s-ducã, nu tu horli cari eara nai ma aproapea, ma tu nai ma larga hoarã Dedino, la cmetlu (да се пријават) ta s-reghistreadzã. Doi anj di dzãli arãvdarã, (издржаа), a dupu doi anj di dzãli la deadirã izini, iu vor s-ducã. Shi elji loarã calea shi agiumsirã Negotino, tu hoara Pepelishte. Aclo s-stationarã pãnã sh-vinirã la loc (arãdi cu lãcãrnji ãn troclji), ca eara tu comori (unã soi ca comori) doi anj di dzãli izoliranj di oaminj, di tut.

- A di parti a tatului a vostu, di cari familii hits?

- Di parti a tatunjui him di la Livãdz dit Gãrtsii, di la familia Barba-Camburis. Barba easti unã familii, Camburi easti altã, di dada sh-di tatã. Tatulu a mel armasi oarfãn di 4 anj di dada. A tatãnjui dada-sa eara di la Barba, a Camburi eara paplu a mel, a tatunjui, tatu-su.

- Iu bãna di cu prota parapapãnjlji a voshtsã?

- Livadia! Tatu-nju nica di njic lu furã vãrã Ilia, dit hoara Barovitsa, tora Castaneri s-dzãtsi hoara. Atsea easti stri Igumenitsa, anamisa di la Livãdz shi Igumenitsa. Lu purtã 8 anj di dzãli pit tutã Gãrtsia, pãnã la grãnitsa vãrgãreascã. Baba-sa a tatunjui spusi tu Pulitsii ca easti chirut shi lji intrarã (во тпара) tu tor. Atsel Ilia, cu tut tatã-nju, vahi sigura ca nu avea ficiori, vrea s-lu tsãnã ti fumealjji, cash-ti tsi eara. Vinirã tu hoara dit soni, Platanja s-dzãtsi hoara, ninga Policastro. Aclotsi lji identificarã. El cari shtii cum anvitsã, ca atsea hoarã eara aproapea di a lui hoarã, scljeama hoara eara anaparti. Aestã easti anaparti di Vardar, hoara a Vãrgãrlui, a a noastã hoarã

eara di alantã parti, cãtrã Cucush. Elji fudzirã pisti granitsa, vinirã Pepelishte sh-ti tihi, s-acãtsarã momots la paplu a mel di la dada a mea. Ama aeshtsã la intrarã (во тпара), tu tor, shi vinirã vãrã dzuã doi inshi, dixearã, tu murgiu, ca eara amãnat toamna. El sh-alãxi numa tu Apostolj, a dzãsh ca eara Iliã. Shi aeshtsã cãndu vinirã dit Gãrtsii ta s-lu identificeadzã desi easti el icã nu easti el, lji grirã di largu: - Oooo Iliã! A el la apãndãsi: - A mea numã tora easti Apostolis! Nu Iliã. Io tora escu Apostoli, tatsets! - E bunã de, cum vrei ashitsi! Lji antribarã: Tsi cãftats voi aoa? – Mlãri cãftãm! - Em shidets, mãni va s-nirdzets, aclo largu ari mlãri, cãtrã Mariovo, aoa noari mlãri! – Nu avem oarã, mora s-avdzim tora noaptea, s-nem aclo, mãni di tahinima va-s avdzim ti tu Gãrtsii. Shi ashi tati (го пријавија) lu spusirã tu Negotino, tu politsia, atumtsealui valjda Sãrbu eara, nji pari ca Sãrbu eara, shi tahinima lji ãntsircljearã shi lji bãgarã ahapsi. Sh-tatu-nju, sh-el lu bãgarã ahapsi (arãdi cu jali), ama paplu a mel pãlti ti tatu-nju a mel shi diunã oarã lji deadirã sh-carti di armatã (војна буква) ca taha sluji tu Armatã, a el eara ficior di 14 di anj! Shi atsel unlu dzãsi: - Abe catsi slujit (војник) armatulã, mutrea aestu easti ficior! –Angrãpsea tini aclo, cari ti antreabã tsiva?

- Tu cari Armatã eara ãngrãpsit?

- Vahi tu Armata ali Sãrbii, nu shtiu tu cari Armatã, atsea nu u shtiu!

- Desi li shtits numili a parapapãnjlor a voshtsã, shi pãnã cari dzãnuclju? Desi avets nica vãrã informatsii ti elji, anlu di fãtseari, anlu cãndu murirã, profesia, educatsia shi ashi ma ãnclo? Tsi lucra a voshtsã parapapãnj?

- Paplu a tatu-nju eara Iancu. Baba a mea nu shtiu cum lji eara numa, nu shtiu, nu pot s-dzãc. Shteam, ma mi agãrshii, nu shtiu tora cum easti. A di la dada a mea, paplu eara Halciu, a baba a mea eara Ciona. A mea babã ari originã di Negotin Craina, di Zaeciar, aclo easti faptã sh-di aclo vinirã aoa!

- Cari an?

- Iuva la anjlji 1860-1870 baba eara faptã, a muri la anlu 1951, a paplu muri la anlu 1946. Educatsii nu avea. Paplu lucra cu carvanari, oi nu tsãnea multi, ma avea calji. Di dauli pãrtsã di pãrintsãi, tatã-nju multu agonjea armasii oarfãn, di doi anj di dada, a di 4 anj sh-di tatã. Sh-criscu la baba-sa a lui. Ama lu furã vãrã di hoara Barovitsa, tsi el sh-u alãxi numa, dzãsh ca di Iliã s-featsi Apostol, ta s-lu chearã torlu, sh-lu alãgã tati malju dzã optu anj di dzãli pit Gãrtsii. Iu s-dutsea el picurar shi tatã-nju lu trãdzea cu el. Ashi s-aflarã aoatsi tu Machidunii, Negotina. Dada a mea cari di dada tradzi parti di Negotin Craina, di familia Bãnjoti, vinirã aoatsi. E tora cãndu vinirã aoatsi lã bãgarã altã prãnoanji Biganciãnj, ashi ca sh-elji avea dau pãrnonj. Sh-paplu a mel di la dada avea dau pãrnonj, prota eara Shundu, a dupu atsea s-adrã Cusizic. Vãrã Conjari la u bãgarã atsea numã Orevitsa, ca eara mash dau casi Armãnj. Nu avea Vãrgãri aclotsi, shi ashi armasii Cusizic.

- Desi avets informatsii cãndu s-purtarã di un loc tu altu, cari an?

- Informatsiili suntu atseali tsi elji nu s-purta di chefi di un loc tu altu. Di Orevitsa lji avinarã ca nu vrea s-ducã tu Armãni. Shi atsea tsi dzãc ca eara cu a lor vreari (доброволно), nu easti dealiheã. Paplu Tasha Bãnjoti, frati ali babi, eara ca soi di pruxinit ta s-lu bagã pi cali (убедеаска) paplu s-fugã tu Armãni. Paplu eara categoric, nu vru s-ducã, sh-ti atsea lu avinarã

dăpoaa din hoară, lju loară tută aveari, va u videts tapia dit Turchii cu literili arabitsi, scljeama elji di tu atsel chiro sh-avea documenti. Di aclotsi, dit munti, dusiră Pepelishte. Pepelishte eara ti shcurtu chiro (привременно), apruchests shi di miletea. Aclo eara Sârghilj, tuts Sârghi, colonishtsă eara. Mash doi anj featsiră aclotsi, sh-dăpoaa vinră Tsrevino.

- Căndu sh-iu armasiră s-băneadză definitiv?

- Definitiv viniră Tsrevino, la anlu 1934. Ninti atsea featsiră aoatsi cătă Pletvar, Nicodin, sum Pârlep easti. Featsiră ândoi anj aclotsi, sh-dăpoaa 1934 anlu viniră Tsrevino.

- Desi familia tută diună oară s-purtă di un loc tu altu, ică mash vără membri a familiiljei prota viniră?

- Nu avea familii, dau feati eara, sh-baba cu paplu.

- Desi shtits vără detali ti purtarea di un loc tu altu, cum eara adusă detsizii ti atsea, cum s-dutsea purtarea di un loc tu altu, tsi purta cu elji, desi oaminjlji avea vără cânăscut iu tu ahurhita s-dutsea ta s-băneadză, iu armănea ta s-băneadză, desi avea greutăts tu năulu loc ti bănari, ti aflari lucru, contacti cu populatsia domitsilă...

- Purtarea eara lishor tu atsel chiro, nu avea lafărmă (мебел), avea hārari cu yiambuli, shi vasili ti adrari măcări, tăvadz di halcumă, ma mari parti di vasili eara di halcumă shi nu eara problem desi va s-ciângârnească ică nu va s-ciângârnească shi ashî ma ânclo. Atsea lă eara avearea. E tora, aclo iu s-dutsea, ca cum spunea, elji eara apruchests. Nu avea vără măcatură anamisa. Nu mash atsea, ma elji eara singuri, ca ună familii. Shi Nicodin tsi eara, eara singuri, dip singuri. Paplu li cunushtea horli catse alăga cătă tut cu cārveanea, cafî un pārmăteftu iu va lu pitritsea, va s-ancupăra di aclo sh-paplu u purta cătă iu lipsea.

- A ti aflari lucru, desi eara lishor s-află lucru?

- Elji sh-avea lucru a lor. Avea cārveanea cu caljli, shi mlarlji s-dutsea, triyira, iu avea yipturi. Atselji pit muntsă nu avea yipturi. Yinea aoatsi pit Ovcepolia, pit Rosoman. Căndu eara aclo, Rosoman eara aproapea shi aclo triyira, cătă Pârlep triyira shi ashî ma ânclo.

- Cara s-hits vinits ca ficior, desi diună oară aveats ânchisită la sculii tu năulu loc ti bănari, pi cari limbă zburats căndu agiumsî aclo?

- Tsrevino, prota sh-protă nu earam ptsănj, ficiori ca tora earam multsă, earam ânsus di 30 di ficiori crishtinj. Ama, tu atsel chiro eara ptsănj, lipsea 50-60 di ficiori. Lipsea noi s-nirdzem la sculii tu ună hoară Grâncishte. Sh-nearsim giunitati di an (едно полугодие). Hoara eara 7km. largu, a io earam shasi anj di dzăli. Di shasi anj ânchisii la sculii. Atumtsea lji loa ficiorlji di optu anj, ashî eara Zaconea. Atsea dzuă nă inshiră ună tăbăbii (глутница) di luch ân cali. Nu nă cārtiră, elji s-agiuca, s-cutuvulea, ma noi nă turnăm. Na ântribară: - Titsi vă turnat? Noi lă spusim ti luchlji shi pārintsăi dupu atsea deadiră căftari shi na ânvitsa un dascal di Resen. Turcu eara, ma multu bun zbură vārgăreashti. Nirdzeam sh-tăhinārli sh-serli (на смени). Io cu ni amplinj dzatsi anj di dzăli dipisii patru anj sculii. Lipsea s-nergu Prevalets, aproapea di Veles. Veles eara ma aproapea ma nu avea Internat ca sculia eara tu cāsăbă. A atsea eara ti tuti horli, ânclo, Clepata tsi lji dzăc, sh-avea Internat, ama nu apufusii catse mi află taxirati (несреќа), cādzu un pom pisti

mini, mi agudi, mi limnusi, doi anj feci tu bolnitsă Scopia, shi ashi io u curmai sculia deapoa, tsintsi anj di dzăli.

- Pi cari limbă zburats cāndu agiumsit aclo Tsrevino?

- Tsrevino escu faptu, sh-tuts him faptsă Tsrevino, mash protslji ficiori, ca a noshtsă pārintsă amānat na featsiră noi.

- Sh-pi cari limbă zburats?

- Armāneashti, mash armāneashti!

- A la sculii?

- Vārgāreashti, machiduneashti!

- Tsi nai ma multu s-alăxi tu bana di cafi dzuă, dupu purtarea a voastă? Cum vā si alăxi bana, desi va si alăxi bana?

- Prota earam cu tutipută (сточарство), cu oi, shi ancuprām loc, aveari, aclo iu avea cātă Orevitsa. Cātă ayiurea iu avea alăsată aveari (имање), ancuprām. Shi Vranovtsi avea ancuprată a noshtsă, ca cāndu na avinară di Tsrevino, cara acātsarā s-poartă pit horli, s-li spun: Grāncishte, Scacintsi, Cārmino, Popadia, Nicodin, Crstets shi s-nu li aduc aminti, 50 di hori suntu pānă Bituli. Trei meshi featsiră cali, di Tsrevino, shi io escu āngrāpsit ca escu faptu pi 19 di ciarshar (јуни) Bituli, dupu trei meshi, a escu faptu Tsrevino.

- Cāndu viniră pārintsālji a voshtsă Tsrevino, desi avea alti familii aclo?

- Di armāneshtsāli familii eara mash Casharanjlji. Tsrevino, elji avea vinită un an ninti di noi.

- A di alanti natsionalitāts?

- Avea Vārgāri, Machidunits, cum la dzăc tora, 11 di casi, shi prota eara dau casi armāneshtsă, deapoa s-adrară optu casi.

- Iu s-āncurunară pārintsālji a voshtsă? Desi avets informatsii ti atsel evenmentu?

- Elji s-āncurunară 1922 anlu, Nicodin, aproapea di Pārlep (прилепско)!

- Cari suntu nunjlji a pārintsālor a voashtsă, desi shtits cari suntu?

- Nu shtiu cari suntu, ma nji pari ca suntu Gucianjlji di Negotina. Elji eara, a tora desi ari vāră di elji tu bană, nu shtiu.

- A cari suntu nunjlji a voshtsă?

- A noshtsă nunj eara Gioganjlji di hoara Dubrushana, ghini ma cāndu io mi feci, elji eara tu Vārgārii, di alantă parti di grānitsa.

- Desi avets nunilji traditsională cari continueadză di għeneratsii pi għeneratsii?

- Aveam, atsea eara Gioganjli, ama atumtsea s-curmă nuniljea, ca elji eara tu Vărgării, scljeama atsea nunilji eara tu continuitet, ma deapoa io mi curmai, ca elji nu putură s-yină, eara anclisă grānitsa.

- Spunets-nă cum eara a voastă bană di cafi dzuă, cându earats ficior, obligatsii, tsi adrats tu chirolu liber, desi aveats sots tu atsel chiro, cum va agiucats, tsi jocuri va agiucats?

- Da, aveam bana ca ficior. An hoară tuts mi shtea ca nai ma fronim ficior.

- Di cându va vā turnats di la sculii, tsi lucrats, tsi adrats acasā?

- La oi shi la calj. Na agiucam cu fciorlji, liberi, atsea eara, atumtsea na agiucam avinari, ān-sus, ān-ghios, ca fciori.

- Ashitsi. Cându va turnats tu chirolu di ficior, pi tsi prota va adutsets a minti, tsi easti atsea tsi va iasi di ninti?

- Pa totna nji aduc a minti ti sculia, ca earam ptsānj. Tu sculii prot eara frati-nju, baci, dumljeartul, fen-su al Atse, baci Hrista. El eara prot tu sculii shi nai ma grealili lucrī li didea a lui catse noi earam tuts deadun, tu combinirana paralelca. Tsān minti ca dideam shi spectaculi (приредби) atumtsea. Nji armasi tu minti shi atsea mushatā āngrāpsari (убаво пишување). Atumtsea atsea s-dzātsea crasnopis, (руско-славјански збор) di zborlu rusescu-slavon crasivaia, di zborlu rusescu crasivaia, crasnopis. Earā dzua di primvearā sh-dāscālitsa na ascoasi nafoarā sh-na antriba cari dzuā easti azā, tsi dzuā easti, tsi sārbbāturisim shi atsea s-u āngrāpsim noi deapoa. A njea nji vini ashitsi unā ideī, unā motivatsii, catse bānam cu natura, banam cu priciurli shi bash atumtsealui ahurhii: da, dealihea easti azā dzua di primveara. U mutrescu mushuteatsa a primveariljei pit crāpiturli a a mel paltu. Li mutrescu shi tuti avesili (птиците), (pi armāneashti avesili), cari s-agunjurescu s-yinā pi a lor veclji cuibairi, ama anamisa di elji shi unā omji, atsea eara Bābota a casharlui (Египетскиот орел), noi lji dzātsem Bābota a casharlui, a canja s-dzātsi pi machiduneashti, cari unā sutā di ori s-featsi pishmanā tsi vini tu aestā dzua di azā. Ama iara unā nibunā dzuā, unā arcoari (arādi cu harau). Ashitsi nji armasi atsea ca un bun evenmentu.

- Catsi eara praxa di acasā?

- Pa atumtsea eara patriarhalna praxa, avea valoari (вредности). Atsea mi bingāseashti. Aveam bunā casā Tsrcvino, multu bunā casā, eara pi etaj (спрат), cu salon, cu cuinā, cu buhare tu atsel chiro, cu udā ti ashtiptari oaspits (приемна соба), stiznjili adrati cu ornamentī, ashī ca aveam comotsii aclotsi, multu bunā comotsii. Sh-Vranovtsi aveam multu bunā comotsii.

- Desi avets cadur di atsea casā?

- Nu avem, nu. Atumtsea nu avea caduri, a tora casa easti apreasā, sta mash stiznjili.

- Cari eara cu nai ma mari autoritet tu familia la voi?

- Pa, ma multu eara dada mea, catse tatu-nju eara dziniri, avea ahtari character shi nu vrea s-hibā dominant (да се наметне), ni cu silā (присилно), ni u avea tu tābāeti ta s-hibā dominantu tu sutsatā, sh-la giumbushi, sh-tu lucru, sh-tu tut.

- Cari eara obligatsiili tu familia, catsi eara măcarea di café dzuã s-dzãtsem, desi putets s-va adutsets a minti?

- Avea meni (јеловник), праха eara café dzuã altã turlii di măcari s-adarã. Nu avea azã ti mãni di idghea măcari s-mãcã. Aveam măcari pãnã la anlu 1948. Alantu chiro, dupu atsea nu voi s-lu aduc a minti catse aveam vinitã pãnã di moarti (plãndzi). Earam boicotiranj, nu avea bonuri ti măcari, nu avea tocichi (bonuri) ti textil, nu aveai tsiva, tuti eara... Ia va s-videts, 450 di kg carni tini s-dai. Ai-nu ai, va s-dai la statlu (држава). Cu veardzã bãnam, bircheavits eara primveara, scljeamã mash cu veardzã, ni lingurã – farina nu avea ta s-bagã. Nu voi s-lu aduc a minti atsel chiro.

- Desi atsea easti chirolu ti cari zburãts, dupu natsionalizarea?

-Da!

- Tsi va eara loatã tu atsel chiro?

- Pa tuti, oili, atseali tuti nã li avea loatã.

- Cãti oi aveats?

- E nu shtiu, vãrã 500 di oi, avea sh-cama ama elji ninti un an adrarã casã shi a picurarlui Ghegan di Iabolcishte, ca nu avea pãradz, ashì s-achicãsirã (се договори́ле), nica cãndu lu bãgarã picurar, ti veara tutã, ti anlu tut, s-achicãsirã ca va i da oi. Cum va s-hibã tinjia (цена), isapea, ashì va u ânclidem!

- Easti cãnãscutã ca ma ninti, tu café unã familii armãneascã s-sãrbãturisea vãrã sãrbãtoari, vãrã dzuã. Tsi s-sãrbãturisea tu familia a voastã?

- Noi aveam dau sãrbãtori, Alju Tanas shi Alju Nicola.

- Spunets li ma detal atseali adets tsi li adrats ti atseali sãrbãtori!

- Ti Alju Tanas nu pot s-spun catse lu avea alãsatã di cara fudzirã di Orevitsa. Paplu adrã mãnãstir aclotsi. Tora tu atsel loc s-aflã mari easti obiectu (здание), ashì spun, io nu mi am dusã tora. Mi am dusã la anlu 1961, ânvitsam Radovishti, earam protlu an ti agricultura (прва година земјоделска), shi nirdzeam Orevitsa ca eara aproapea sculia, sh-lu vidzui sh-Manastirlu. Dadã-meã pãnã eara pi cicior, café sãrbãtoari ti Alju Tanas di veara, (летни Свети Атанас) s-dutsea aclotsi. Alantã sãrbãtoari dupu Alju Tanas, eara Alju Nicola. Alju Nicola easti multu importantã shi mari sãrbãtoari. Shi ti tuti sãrbãtori, cari yiurtusea, prota eara cãnticlu a Ailui. Ti Alju Nicola cãnticlu easti: “More paplu Alju Nicola, el sh-ãncaltsã (поткова) callu, s-agunjiseashti ta s-li disfacã vaporli, ca ânglitsarã vaporli tu amari”. Shi taha lji grirã, ashì sta tu cãnticlu, ta s-ducã, s-lji dizgleatsã, ta s-li disfacã. El eara lugursit ca tora s-dzãtsem Ministru ti urdinari pit amari (поморски сообраќај). El easti din Sãrunã, shi iu easti, nji si pari ca Bari easti angrupat, ashì ca atsel cantic eara ti el. Deapoaã cari cum vrea, ânurtseshtsã, vãrgãreshtsã tu atsel chiro, machiduneshtsã tora, s-aduna hoara tutã. Nu mash atsea. Tu a nostu chiro, ca eara adratã natsionalizarea, cãtã tut avea brigãts. Sh-la brigãts ma multsã, icã la suta-naudzãts (90%) eara Armãnj picurari. Di Novaciani, Balta di Veles (Велешко езеро), pãnã Gradsco, adunarã 99 000 di oi, shi 2174 di calj.

- S-nă turnăm eara la adetsli ti sârbătorli! Tsi alti adets s-adra s-dzâtsem ti Alju Nicola? Desi s-adra culac?
- Da, culac s-adra, prota s-tâljea culaclu, cându s-băga tsina. Scljeama s-tâljea culaclu, s-adra adetsli, arăchii didea, dupu tsina s-biea yin fără di altă (обавезно). Scljeama yinlu nu s-alăsa!
- Desi vără di atseali adets ti sârbătorli sh-ază li adrats tu casa a voastă?
- Tora băgăm mash tsină. Nu ari cu cari s-adari tora ni yiurtii ni zăifeti. Ca prigalea galea, s-aspună om atsea tsi easti, moari atsea (traditsia).
- Desi familia a voastă s-dutsea tu băsearica?
- Nu tsi s-dutsea, ma pănă io sh-nu u aproch atsea, (посебно) ahorghea baba a mea shi paplu, elji s-dutsea multu. Atselji eara ambistimenj (сугверни), tsi nu s-spuni.
- Tu cari momenti s-dutsea tu băserits?
- Tu tuti! S-dutsea tu cafi băsearică. Tru an elji căti dzatsi-tsisprădz di njelji didea, ca sponzori. Sh-pănă ază tută dzuă, nă arması tu traditsii. S-dzâtsem Veles nai ma aproapea nă easti Alju Dimitri, la armăneasca băsearică Veles, shi la alantă veaclji armăneasca băsearică Analipsi (Спасов ден) shi ashi ma ānclo.
- Desi avets vără lucrı, documentı, tsi li tsānets shi ază dzuă tută? Cari suntu atseali documentı s-dzātsem tsi va armasıră tu āntimisi di papānjlji, di pārintsālji a voshtsā?
- Pa documentıli ti averli tsi li avea, sh-cum li alāsa sh-cum lă si loară averli.
- Atsea scljeamă avets tapii?
- Avem tapii, documentu di Turchii, veacljea Turchii, ia u aestă easti posedovna listă, (имотен лист) frāndză ti aveari di Orevitsa. Ia u tapia di Orevitsa. Dadă-mea (arādi) u tsānea ca oclji a ljei. Tut minduea ca va s-yină vără oară (plāndzi), va s-toarnă avearea. Dupu 100 di anj, cari va tsa toarnă tora? Atseali s-alāxiră, lji avinară di aclotsi. Tapiili suntu ānturtseshtsā, cu literi arabitsi (арапско писмо). Am shi Documentu ti nariat (Решение) tsi s-didea, tu natura ti carni. Cari avea carni – didea carni. Lipsea s-didem 450 di kg carni a statlui (на државата) tru an. Ia u detsizia (Решението).
- Ashitsi, avets multi veclji documentı tsi suntu alāsati tu āntimisi a voastă di parti a pārintsāi a voshtsā.
- Ia di Gorno Vranovtsi, frāndză ti aveari (поседовна листа) di Gorno Vranovtsi.
- Desi avets fotografii di pārintsālji shi papānjlji a voshtsā, ică vără altă documentatsii?
- Fotografii ari, ama Scopia suntu.
- Di pārintsālji a voshtsā?
- Da, di pārintsāi, ma nu am aoatsi.
- Desi vără di papānjlji ică pārintsālji a voshtsā s-dutsea la sculii pi limba armăneasca?

- Tatu-nju, da!

-Iu?

- Tu Gârtsii, cându eara picurar, aclo câtă Cucush, sh-ânclo câtă Serez.

- Voi u zburâts ghini limba armânească. Desi fumealjea a voastă zburashti armâneashti?

- Da, zburashti, shi nipotslji adrâm eforturi (се трудиме) ta s-ânveatsă. Aoa lji aveam optu dzăli, tut armâneashti zburam cu elji.

- Desi u cunushtets scriata, ângrăpsita limbă armânească? Desi dghivāsits shi ângrăpsits pi armâneashti?

- Dghivāsım, sh-io dghivāsescu ama am niheam hendichep, di anda earam agudit (настрадав), la anlu 1953, pi 13 di august. Li măc literili (буквите), ashı ca greu dghivāsescu ama agonjea u bag ân cap, tu computer.

- Desi tu familia a voastă avets numă cari s-lugurseashti ca easti tipic armânească, vără numă tipic armânească? Ca exemplu dada a voastă Gora!

- Da, dada a mea, tati Nas, Atanas easti el, di alantsă, frati-nju tora tsi muri, njiclu frati Mihalji, baci Hrista, marli frati, Iana sor-mea, Palihra eara Polihra, deapoa sh-u alăxi numa, tu Izvod eara Pulihra shi atsea easti anticica armânească numă, nica ma veaclji di Piha tora, shi sor-mea Vanghea.

- Cum spunets, cari easti pricădearea a voastă? Cari natsionalitati easti a voastă?

- Armăn!

- Cari easti a voastă limbă di dada?

- Armânească!

- Ari situatsii cându tu misticati preaclji ficiorlu spuni ca easti Armăn, ma spuni ca a lui limbă di dada easti limba machidunească shi invers. Cum spun nipotslji a voshtsă?

- Armâneashti! S-aspun ca suntu Armănj shi limba di dada easti armânească, ma nu u zburāscu ahāt ghini limba. Elji nu s-arshuneadză, s-spun ca suntu Armănj.

- Nicuchira a voastă easti Armănă?

- Da, Armănă easti shi armâneashti zburashti. Voi s-aspun ca dipriună lă fac anclinăciunj a sotslor cu cari u fundăm Liga armânească Bituli, sh-aducă a minti ca ti Dzua Natsională, Shtip, ună sâhati sh-giumitati doamna a mea dghivāsi referatlu tsi lu aveam adrată pi armâneashti shi tuts s-ciudusiră pi a ljei dghivāseari!

- Nicuchira a voastă, Caterina?

- Da!

- Pi cari limbă zburâts cu nicuchira a voastă shi cu fumelji a voasti?

- Armăneashti, absolutno tu familia a noastă s-zburashti mash armăneashti!

- Desi cu soia sh-cu sotslji a voshtsã zburãts armăneashti cãndu va strãvãsits?

- Da, totna! Iutsi do! Pãnã sh-tu sculii, tsicara ca aveam niheam ambufunari la coleganjli tsi nu eara Armãnj, ama noi earam multsã (baiaghi), 14 di inshi coleghi. Io lji aveam adunatã, cari dit Vinitsa avea vinitã, cari di Nemanjitsi, Sveti Nicola na aveam adunatã vãrã 14 di inshi, sh-secretarlu nã eara Armãn, sh-tu cantsearii zburam armăneashti. Prota niheam ambufuna, ma deapoa s-ãnvitsarã shi nu avea problem.

- Desi a fumeljlor shi a nipotslor a voshtsã la avets zburãtã ti origina a familiiljei a voastă?

- Da, da, dipriunã!

- Desi au interes elji ti atsea, ta s-u ãnveatsã atsea?

- Au interes shi totna ãntreabã shi lã spun titsi easti ahãt importantã limba armăneascã, ca easti cu originã di limba Latina. Ca io li leg tuti zboarãli armăneshtsã cu zboarãli latinicheshtsã, ti flora shi ti fauna. S-dzãtsem, urdzãtsli s-dzãc “urtica”, (мајчина душичка) – sãrpuni – “serpium”, pi Latina serpium, a pi a nostã limbã sãrpuni. S-dzãtsem, fag-“fagos”, populus – familia topoli.

- Desi hits activistu tu vãrã sutsatã armăneascã shi di cari an?

- Da, di la anlu 1990. Io u fundai sutsata Santa Dzurdzu di Shtip, earam shi membru (член) la Liga, shi membru tu Prezidentsia a Ligãljei (член ту Претседателството на Лигата), earam shi candidat atumtsea, ma nu s-funda Consiliulu a natsionalitãtslor (ну с-формири Советлу на националностите), atumtsea cãndu eara Chiro Gligorov Prezidentu. Scljeama io earam candidat di Armãnjli. Deapoa atsel Consiliu nu s-fundã.

- Tu cari sferã deadit nai ma mari contributsii, tu sfera di ãnvitsari a limbãljei, tu sfera di cultura, di muzica, di folclor...

- Tu dauli, shi ti ãnvitsari a limbãljei shi ti cultura. Noi cu sotsia tsi dzãc Armãnjli, doamna a mea, Caterina, u disfeatsim sculia pi limba armăneascã Shtip, facultativã, anlu 1995. Noi u disfeatsim emisia pi armăneashti la radionlu di Shtip, cari bãnã 4 anj di dzãli, sh-dupu a mea insheari di aclotsi eara lucra. Tora s-asteasi.

- Desi ashitsi, pit atseali activitãts tsi li adrats tu sutsata agiundzeats pãnã la tinirlji, shi cãt tinirlji au interes ti activitãtsli armăneshtsã?

- Eeee, va vã spun un problem tsi s-featsi. Aveam folclorna grupã shi atsea multu bun lucra. Io multsã pãradz arcai tu sutsata, voi s-dzãc dideam finansii. Lu pãlteam coreograflu ti grupa di folclor. Lã ded, la tãxii shi dzãsh: adunats pãradz, di mini va s-hibã platslu (loclu), ti bãsearicã s-adrãm. Atsel plats deapoa io lu vindui 15.000 di eura. Atsea eara multsã pãradz. Ama nu adunarã pãradz, canda nu la si didea. Mash Tica di “Evropa - Snabditel”, el didea finansii.

- Desi nirdzets la spectacoli shi evenmenti ligati cu cultura armăneascã? La evenmenti culturali desi nirdzets?

- Pa da, na avem dusã. Cãtã tut iu nirdzem, mi hãrseashti ca multu bãnedz cu atsea.

- Di cari ânviatsats ti manifestatsiili culturali armăneshtsă, desi di soia, di sotslji, di mreji sotsiali, ică di mediumili electronitsi, di Redactsia armănească di la televizia shi radiolu machidunescu?
- Tora di mediumili electronitsi, shi va vă dau ună propuniri, ma multi ori s-didets reclamă, catse aoa la noi, ia tora s-silighescu, noari priem, ashi s-dutsi, iu ari-iu noari priem.
- Desi avets vără carti ică literatură pi limba armănească shi iu easti tipusită, publicată atsea carti?
- Avem multi cârtsă, di Struga, di atsel autorlu Traianovschi, avea carti “Armănjli di Strug” (Власите во Струга), deapoa alti literaturi am consultată, s-dzătsem ti Veles “Veles shi ânvărliga di Veles”, aclo avea multi, mash nu s-află atsea carti, ună goală easti, ca monografii shi aclo s-aduc a minti multsă Armănj.
- Desi ficiorlji a voshtsă ică nipotslji s-duc la evenmentili ligati cu cultura armănească?
- Da, s-duc, iu tsi s-hibă, la adunari, la festivali, au interes ta s-ducă.
- Desi voi nirdzets la Academia ofitsială cu ucazi a dzuâljei natsională a Armănjlor?
- Da, cându escu ailjeac, cându escu tu puteari nu di parti di finansii, ma di parti di sănătati, totna mi duc.
- Ashitsi. Voi ma ninti earats shi parti di organizatorlji cari u organiza Academia ofitsială!
- Apsolutno, totna earam tu organizatsia!
- Tu soni cari easti a voastă dimândari pănă la Armănjli?
- Multi lucruri am ta s-dimândedz, ama pi sheurtu: s-u tsănă, s-u adavgă limba, cara s-nu u lucreadză ma multu, atumtsea barem s-u tsănă aestă tsi easti. S-nu cheară limba. Atsea easti a mea vreari sh-dit inimă.
- Hăristo multu!

Realizator a interviulu: m-r.Iana Mihailova – Redactor a Redactsiiljei armănească di la TVM
 Oaspi: Mita Cusizic di hoara Dorfulia, aproapea di Veles
 Augustu, anlu 2019